

застосування хмарних рішень для організації безпечного віддаленого доступу до документів [1].

Таким чином, внутрішній контроль первинної документації в умовах електронного документообігу на аграрних підприємствах має бути інтегрованим, технологічно забезпеченим і гнучким до зовнішніх викликів, зокрема воєнного характеру. Лише системний підхід до організації контролю дозволить не лише зберегти достовірність і цілісність облікової інформації, а й забезпечити ефективне управління аграрним підприємством в умовах цифрової трансформації та воєнних загроз.

Список використаних джерел

1. Корольок Т., Кравчук Н., Карп І. Стан та тенденції розвитку організації документообігу в інформаційній системі управління підприємством. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 6(67). С. 79–89.

2. Козлова Н.С., Білоусько Т.М. Система управління електронним документообігом на підприємстві. Збірник наукових статей магістрів факультету фінансів і обліку ПУЕТ за результатами наукових досліджень 2014–2015 навчального року. Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 16–22. URL: <http://dspace.puet.edu.ua/handle/123456789/3573>.

3. Ковбич Т.М. Аудиторська перевірка в умовах застосування комп'ютерної форми ведення бухгалтерського обліку. *Вісник ЖДТУ. Економіка, управління та адміністрування*. 2017. №2(44). С.68–77. DOI: [https://doi.org/10.26642/jen-2008-2\(44\)-68-77](https://doi.org/10.26642/jen-2008-2(44)-68-77).

4. Івахненко С.В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту : навч. посіб. 3-тє вид., випр. і доп. Київ : Знання, 2006. 350 с.

Підлубна О. Д.,
старший викладач кафедри обліку і оподаткування
Уманський національний університет
м. Умань

РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Воєнна агресія проти України створила безпрецедентні виклики для всіх сфер економіки, в тому числі – для бухгалтерського обліку, як надзвичайно важливого інструмента збереження діяльності бізнесу та забезпечення прозорості звітності у надзвичайних умовах. Головною проблемою, вважає Жук В. [1, с.6], є слабкість теоретичного підґрунтя бухгалтерського обліку, оскільки його характеризують як застосування методів та інструментів, а відтак, облік сприймається як сервісна функція управління, не спроможна самостійно розв'язувати задачі економіки в

сучасних умовах. Тому роль бухгалтерського обліку посилюється в сьогоденних умовах господарювання.

З початком воєнного стану в Україні держава оперативно внесла низку змін до нормативно-правових актів, що регулюють бухгалтерський облік і звітність:

- ✓ введення податкових пільг та спрощення звітності для підприємств, які втратили доступ до документів або фізичних активів;
- ✓ скасування обов'язковості окремих вимог щодо ведення обліку, зокрема – в зоні бойових дій;
- ✓ можливість зберігання документів у цифровій формі.

Вказані заходи допомогли зменшити адміністративне навантаження на бізнес у критичних регіонах, але при цьому дозволили зберегти ключові механізми фінансового контролю.

В умовах війни підприємства зіткнулися з низкою нових реалій, які змінили традиційні принципи ведення бухгалтерського обліку, зокрема:

- ✓ втрата або переміщення основних засобів потребує коригування обліку амортизації, ліквідації активів, створення резервів під знецінення;
- ✓ зміна локації бізнесу – вимога переоформлення банківських рахунків, обліку витрат на релокацію, евакуацію обладнання тощо;
- ✓ зміна форми власності чи реєстрації підприємства – через реєстрацію в інших областях чи за кордоном;
- ✓ проблеми з доступом до первинних документів – виклик, який став поштовхом для активного переходу до електронного документообігу;
- ✓ курсові різниці та нестабільність валют – викликають необхідність постійного переоцінювання валютних зобов'язань та активів.

Війна активізувала процеси цифрової трансформації бухгалтерського обліку. Підприємства змушені:

- переходити на хмарні системи обліку, щоб забезпечити доступ незалежно від геолокації;
- використовувати електронні сервіси державної податкової служби, банків та контрагентів для спрощення комунікації;
- активно впроваджувати електронний документообіг.

Використання таких заходів сприяє збереженню неперервності бізнес-процесів і дозволяє бухгалтерам працювати віддалено, не втрачаючи контролю над фінансовими потоками.

В період воєнного часу роль бухгалтера значно виходить за межі звичайного обліку. Бухгалтер перетворюється на стратегічного радника та фінансового координатора, який допомагає підприємству залишатися на прибутковому рівні в економічному середовищі, адаптуватися та зберегти фінансову стійкість.

До стратегічних функцій бухгалтера у воєнний період належать:

- забезпечення фінансової стабільності (аналіз грошових потоків, прогноз платоспроможності, формування антикризового бюджету підприємства);
- контроль за використанням ресурсів (чіткий облік витрат, у тому числі пов'язаних із релокацією, евакуацією, збереженням майна, контроль за розподілом гуманітарної чи грантової допомоги);
- адаптація облікової політики підприємства до змін (оперативне внесення змін до внутрішньої документації відповідно до нових законодавчих норм, перехід на електронний документообіг, хмарні сервіси, мобільні банкінги);
- податкова гнучкість та підтримка підприємства (відстеження змін у податковому законодавстві, тимчасові пільги, правильне оформлення звітності навіть за умов нестабільного доступу до систем, консультування керівництва щодо оптимізації оподаткування);
- формування фінансової звітності (неупереджена та своєчасна звітність для грантодавців та фондів підтримки, здійснення окремого обліку надходжень коштів та контроль за цільовим їх використанням);
- внутрішній контроль та превенція ризиків (запровадження дієвих механізмів внутрішнього фінансового контролю);
- психологічна та корпоративна підтримка, що сприяє збереженню довіри у колективі, забезпечує допомогу у фінансових питаннях співробітникам.

Таким чином, вітчизняний бухгалтерський облік в період воєнного стану відіграє надзвичайно важливу роль у збереженні економіки та забезпечення стабільного її функціонування. У надзвичайно критичних ситуаціях неупередженість та своєчасність обліку допомагає приймати управлінські рішення, уникати штрафних санкцій та зберігати ресурси підприємства. Бухгалтерський облік в сьогоденних умовах – це не просто документування господарських операцій, це інструмент стабільності, прозорості й відповідальності перед державою, контрагентами, громадянами.

Список використаних джерел

1. Жук В. Роль бухгалтерської науки у вирішенні проблем впливу війни та повоєнної розбудови економіки України. Облік діяльності бізнесу в умовах воєнного стану: новації – 2023: збірник матеріалів Першого бухгалтерського воркшопу-стажування (26 жовтня-03 листопада 2023 р., м. Київ, ТДВ «Інститут обліку і фінансів», ГО «Федерація аудиторів, бухгалтерів та фінансистів АПК України»). Київ: ННЦ «ІАЕ», 2023. С.6-7.